

SLOVENSKI

UČITELJ.

Glasilo „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

Izhaja 5. in 20. vsakega meseca na celi pol in velja za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr.

|| Za oznanila se plačuje od navadne ver-
stice, če se natisne enkrat 10 kr., dvakrat
14 kr., trikrat 18 kr.

Dopise sprejema odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“ v Ljutomeru.

Štev. 13.

V Mariboru 5. julija 1875.

Letnik III.

Učni načerti za Kranjsko.

Tudi kranjskim učiteljem je deželni šolski svet razposlal učne načerte, po katerih se imajo v bodočem šolskem letu in naprej ravnati. — Zanimalo bode nekranjske slovenske učitelje, kakošni so ti načerti, in radovedni utegnejo biti tudi kranjski učitelji, kako mi o njihovih novih načertih sodimo. — Kranjski učni načerti so skoro po vsem taki, kakoršne je deloma nasvetovalo, deloma zaukazalo naučno ministerstvo v svoji naredbi od 18. maja 1874. Nahajamo namreč v kranjskih načertih isto razdelitev razredov na oddelke, skoro isto odmeritev ur poedinim predmetom in skoro isto število učnih ur na teden, kakor v ministerijalnih načertih. Da so tudi isti učni predmeti v kranjskih načertih, kakor v drugih deželah, to se pa uže tako razumi, kajti učni predmeti so uže določeni po državni postavi od 14. maja 1869. —

Da je na dalje tudi določena reč, da je po kranjskih šolah (razun kočevskih) slovenščina učni jezik, to je bil uže ukaz kranjskega deželnega šolskega sveta od 8. oktobra 1870 ustanovil. — V tej zadevi bi pa bil človek pričakoval, da bode deželni šolski svet za slovenske šole tudi učne načerte v slovenskem jeziku izdal. A tega ni storil, in to je baš prvi kamen, nad katerim se spotikamo. —

Kaj pa, ali zahteva dež. š. svet kranjski kaj nemščine za ondotne slovenske šole? Kaj obsegajo novi načerti v tej zadevi? Načerti za enorazredne šole (za razdeljene in nerazdeljene) molčé o podučevanju v drugem deželnem jeziku. S tem je torej nekaj pametnega pedagogičnega principa od strani kranjskega deželnega šolskega sveta pripoznanega, namreč ta princip, da drug deželni jezik ne spada v enorazredne šole. To nas veseli. — Ako pa pogledamo v načerte za dvorazredne šole, pa žalibog takoj zagledamo nedoslednost kranjskega dež.

š. sveta. — Za dvorazredne šole pa namreč že dovoljuje učenje drugega dež. jezika, recte nemščine. Na dvorazrednicah namreč pa daje prostor nemščini v drugem in še celo v prvem razredu. Ali še več: celo v 1. oddelku 1. razr. se sme že v drugem jeziku poučevati. — In v svoji pedagoški nedoslednosti tako-le modruje: Nemščina naj se v 1. oddelku 1. razreda takrat začne, kedar so otroci v čitanju in pisanju materinega jezika dober temelj dobili. — Po mnenju g. Pirkerja dobé torej otroci že v 1. oddelku 1. razreda v čitanju in pisanju dober temelj. — Ali niste bili, g. Pirker v nobeni kranjski dvorazrednici, in sicer v 1. oddelku 1. razreda? Ali ste torej ondi najdlji otroke dobro izurjene v čitanju in pisanju?

Za prvi razred na dvorazrednicah je odloženo 6 ur nemščini in za 2. razred 7 ur. Teda pa je učitelj, ako mora vsled izražene želje občine tudi v nemščini poučevati, po teh načertih zavezan, da mora zavoljo nemščine v 1. razredu 1 uro, v 2. razr. 2 uri več na teden poučevati. Ubogi kranjski učitelj! On ima ponavljevalno šolo in ima poleg te v nemškutarških občinah še nemščino in na vrh tega na stotine otrok — in majhino plačo? Kaj pa je namen ali smoter drugega deželnega jezika po kranjskih šolah? Učni načerti na to odgovoré: „Geläufiges, sicheres und richtig betontes Lesen des Gedruckten und Geschriebenen; Kenntnis der Formen- und Satzlehre; Sicherheit und gramatische Correctheit in Handhabung der zweiten Landessprache; Fertigkeiten im Übersetzen aus derselben und in dieselbe.“

Kaj pa mislite, g. Pirker?! Ako bi učitelj samo v nemščini skozi 6 let poučeval slovenske otroke, bi komaj to dosegel. Vsaj se je poučevalo v starih glavnih šolah samo v nemščini, pa si ni doseglo to, kar Vi od sedanjih slovenskih šol, ki imajo toliko predmetov, gledé nemščine terjati. —

To je nedosegljivo, čemu toliko terjati, čemu dajete neizpeljive ukaze?! Pa pravični ste tudi. 12 ur je določeno jeziku, a 7 jih odmerite za drug deželni jezik. — Enako protekcijo uživa nemščina po 3razrednih šolah, v katerih je za 1. razred 6, za 2. in za 3. razred po 7 ur določenih. — Seveda, nemščina mora biti prva, ona mora imeti največje število ur. Najvažnejemu predmetu, prirodoznanstvu je pa jako pičlo število ur odmerjeno, namreč 1 uro v 2. razr. in 2 uri v 3. razredu. — Kaj pa naj uči učitelj v teh pičlih urah? Prirodopis, fiziko, kemijo, kmetijstvo, živinorejo, poljedelstvo, sadjerejo, svilorejo, vinorejo, bučelorejo i. t. d. —

Tu naj se zdaj učitelj spozna; z zdravim umom ne mora preterditi tem načertom, ako hoče s podukom v realijah kmetu koristiti. —

Da se je za 4razredne šole še več nemščine nakazalo, da se je morebiti slovensčina na korist nemščine popolnem izbac-

nila iz 3. in 4. razreda, to je jako verjetno. Vendar o načertih za 4razredne šole ne moremo danes še svoje sodbe izreči, ker nam ti še niso v roke došli. (Spregovorimo morebiti prihodnjič o njih.) Pa vsaj se že iz teh opisanih razvidi, kako je kranjski deželni š. svet nemščino protežiral na škodo slovenščini in drugim predmetom. Da bile občine kranjske ne iskale zveličanja svojih otrok v učenji nemščine!

Rečna obravnava berilnega spisa „Goreča voda.“

(Drugo berilo; številko 29. Po Fr. V. A. M. spis. M. N.)

U v o d. Navedeni berilni spis stavi učitelju nalogo, učence z apnom seznaniti. — Da si je ta rudnina tudi po nekterih krajih kaj navadnega i sploh znanega, vendar se tudi cele pokrajine nahajajo, v katerih apna najti nij. Tako je n. pr. v pokrajinah, kjer se nahaja le granit in rula (gnajs), otrokom apno znano le kot kupčijska tvarina, pripeljana iz oddaljenih krajev.

Vsak temeljit poduk se znači s tem, da učitelj pri izkušnjah učencev začeni svoje gradivo rabi za ogrevanje in vnetje dušnih močij. Ako se tedaj po navedenem priznati more, da so tu in tam nazori otroški o apnu različni, tako se iz tega za mislečega učitelja kaže, da se ima rečna obravnava tega ber. spisa vselej po krajnih razmerah ravnati. —

Mislimo si šolo v okolici kake apnene gore. Otroci poznajo surov apnenec, vedo, kako se dobiva iz apnenih lomov in da se ta kamen za stavbo hiš in drugače dá dobro porabiti; znano jim je dalje iz skušnje, da se apnenec v posebnih pečeh žge in da se potem po potrebnih procesih pri stavbi hiš potrebuje za malto pa tudi za beljenje stén. To in še veliko več, česar učitelj k vspešnemu predavanju imenovanega gradiva potrebuje, lahko v kratkem od učencev izpraša, se vé da mu treba boče tu in tam kake poprave.

Reklo bi se vodo v sod Dancidov nositi, ako bi hoteli stvari, ktere so učencem po skušnjah znane, tako prednašati, kakor da bi jim popolnoma neznané bile. Bil bi tak poduk — ne gledé na tó, da bi si tako ravnajoč učitelj ne mogel razjasniti svojega stališča, s katerega ima svoj poduk početi — le potrata časa in sploh ne zanimiv.

Drugače se ima ta stvar obravnavati v šolah, ktere niso v okolici apnenca, ki se lahko žge. V teh se mora na mestu direktnega ogledovanja najprej deco podučiti, kje in kako se ta rudnina nahaja, toda tudi tukaj se lahko poduk na lastne skušnje učencev naslanja, katere zlasti direktno ogledovanje

podpirajo. Kjer se to zamore, naj se ne opusti; samo ne sme se prezirati važna naloga: poiskati tiste niti iz skušnje učencev, na ktere se ima daljni poduk navezavati.

Obravnava. Kako imenujemo tvarine, iz katerih se stavijo hiše? — Imenujte kako stavivo! — Od kod se dobiva kamenje? — Kako se imenujejo jame, kder se kamenje lomi? (Kamnolomi.) — Imenovali ste med stavivom tudi apno. Kdo prinaša apno k nam? — Kakšno apno je tó? Živo apno ste tedaj že vsi videli. Ali pomeni „živo“ to, kar to, če n. pr. rečemo „živi človek“, „živa žival?“ — „Živo apno“ pomeni to kar „žgano“ apno. — Tukaj imam kos žganega (živega) apna. Kakošne barve je? — Vzemi J. košček v roko! kako se tiplje? — Stisni ali zdrobi ta košček! — Povej, kaj veš sedaj o živem apnu? ?

Ali se apno, kakor ga tukaj vidite, namreč žgano (živo) iz zemlje dobiva? Kakošno pa? — Poglejte! Imam tudi kos nežganega apna tukaj, ravno iz tistega kraja od koder je ta kos živega apna. —

Kako se imenuje kraj, kjer se apno iz zemlje lomi? (apnolom.) Takih apnolomov je v tistem kraju veliko, iz česar sledi, da je apnenec tam zelo razširjen in da se nahaja v celih skladih. Gore, kjer se nahaja večjidel apnenec, imenujejo se apnene gore. — Kako pa se zovejo gore, kjer se sploh bolj granit — rula — pesčenik nahaja? Ktere baže kamenje je pri nas ali v našem obližji najbolj navadno? — Veliko apnenca v okolici apn. gor se porabi za stavbo hiš, mostov i. t. d. ravno tako, kakor pri nas rula, pesčenik i. dr. Apnenec je pa tudi boljše stavivo, ko granit, rula ali pesčenik, ker bolj mokroto odriva.

Mnogo tega kamenja (apnenca) pa se žge, ali v posebnih pečeh, ali na drugi način.

Kako pa je to razumeti? Ali apno gori kokar les? — Goreči les za nekoliko časa zgori; ali tudi apno? Ne! apno je samo ožgano. — Kaj ostane od zgorelega lesa? (Pepel.) Apno nima sežgalnih tvarin v sebi; pod izrazom: „apno se žge“ se tedaj razumi: „apno se žari.“ Pri tem se ta rudnina znamenito spremeni. Poslušajte! Surovi nežgan apnenec obstoji iz apna in iz ogljenčeve kisline; ta kislina je plin, ki se nahaja v studencih, v kletih, v slatini, v vinu, tako imenovanem šampanjcu in drugod. — Kislina je pri navadni toploti močno z apnom združena; žarna vročina pa to zvezo loči, t. j. stori, da kislina zgine, in apno, katero je zdaj žgano ali živo apno, samo ostane.

Žganje apno znamenito spremeni. Primerimo surovo apno z žganim! V čem sta si enaka? (Oba sta trdna; oba sta neprezorna i. t. d.). Kateri razloček opazite med njima v barvi?

Skusi surovo apno zdrobiti! Zdaj pa žgano! — Izrazi se o tem, kar si pri tem opazil. (Surovo apno je terdo — živo pa mehko.)

Sedaj kos surovega apna s kladivom raztolčem; vidite postalo je več apnenih kosov, kateri so se daleč okrog razkropili. Raztolčimo pa tudi užgano apno! Ali tudi tukaj vidimo to prikazen? Ne! Kaj tedaj iz tega sledi? — Surovo apno je kerhko, ožgano pa ima le malo kerhkote.

En funt nežganega apna ne da zopet en funt žganega, ampak manj. (Okoli 20 lotov.) Kako se tedaj nežgano apno razločuje od žganega?

Sedaj zmočim nekoliko ta kos surovega apna in spustim nekoliko kapljic vode tudi na ta košček živega apna tukaj. Kaj opazite? — Nežgano apno je in ostane mokro, se vsled vode nikakor ne spremeni; žgano apno pa mokroto naglo na se vleče in postane zopet suho. — Spustim zopet nekoliko kapljic vode nanj. — Bližaj se mu zdaj z roko! — Kaj opaziš? — Žgano apno se ogreje in potrebuje več prostora, t. j. njegov obseg (volumen) postane večji — napinja se — in začne se kaditi. — To je imenitna prikazen! „Apno je gorko postalo“, si rekel. Poslušaj temu uzrok! — Vsled žganja oprostil se je apnec ogljenčeve kisline in nastalo je žgano (živo) apno; dobilo je pa zato lastnost, vodo na se jemati, koder jo najde, jo v sebi zgosti in se ž njo zveže ali sponi v novo terdno tvarino, apnen hidrat ali vodan imenovano. Pri tem zgoščenji vode se pa toliko toplote razvija, da apno vroče postane ko vrela voda; tudi se nekaj vode v sopar spremeni. Ta voda ni sopar, je namreč dim, ki ste ga popred opazili. 3 lote ožganega apna vzame $1\frac{1}{2}$ lota vode v se, tehta pa, ko se obladi 4 lote. Kako je to? $\frac{1}{2}$ lota vode se je v sopar spremenilo (zaradi vročine). — To vezanje žganega apna z vodo imenujemo gašenje apna.

Apno gasiti ste že vsi videli. — Je izraz „apno gasiti“ tako razumeti, kot „ogelj gasiti?“ — Kar ne gori, tega ni treba gasiti; apno niti ne gori, ampak je le žgano, t. j. vzela se mu je ogljenčeva kislina; voda, na apno vlita tedaj ne gasi apna, temuč združi se z apnom kemično. Da se žgano apno rado z vodo združi (gasi), lahko razvidimo iz sledečega poskusa: Denimo košček živega apna v majhne posodice na kak nekoliko mokroten kraj. Čez nekaj tednov bode apno ravno tako v prah razpadlo, kakor če bi ga z vodo škropili. Vleče namreč mokroto iz zraka na sé i se gasi. Ker se pa to gašenje le polagoma godi, tako se gorkota pri tem dogodku ne da opazovati.

Je-li vam še večega prepričanja treba, da verjamete, da se živo apno rabi tudi zato, da v mokrotnih prostorih suhi zrak napravimo? Kaj je treba v take prostore djati? — Ako apno že vroče postane, kedar se le z vodo poškropi, koliko bolje se

mora razgreti, ako več vode nanj lijemo. Zveza z vodo se sedaj veliko hitreje verši, kakor tudi razgrevanje apna veliko močnejše, kakor tedaj, ko se apno le z vodo škropi. — Kako močna vročina pri takih okolščinah nastane, to si je neki deček skusil v svojo škodo. O tem dečku vam hočem pripovedati.

(Pove se povest, toda z drugimi besedami, kakor je v knjigi, in sicer do . . . „Kričal je pomagajte, pomagajte! Gorim! gorim!“) — Kaj pa se mu je zgodilo? — V vodi se je živo apno gasilo in vročina, ktera je radi tega nastala, mu je hude болоčine prouzročila. Toda, tó ni še bilo vse; hitro bomo še novo in važno prikazen na apnu zasledili. Le pazite!

(Dalje prihodnjič.)

O prirodi sploh.

(1. maja 1875 pri učiteljskem shodu na Vidnu govoril J. P.)

(Dalje.)

Kličimo dečici: izogibaj in varuj se strupenih rastlin, pa tudi omenjenih bab in tepežev, ki prodajajo čudna in vražna zdravila ali ki jih jim svetujó, zakaj prenuogokrat se je veren in neveden človek hudo opeknel, ter se strupa do smrti najedel. In če nam že taki tepeži drugači ne škodujejo, pa naši mošnjici.

Tedaj peljimo radovedno mladino v tako zalo, v tako prečudno prirodo, naj občuduje njeno lepoto in njene prikazni, ter v nji spoznava vsegamogočnost in modrost dobrotljivega Boga, ki je vesoljni svet stvaril sebi v čast, nam pa v korist in veselje. Pospešujmo z naukom o prirodi med narodom omiko in dajmo vraži in prazni veri slovo!

Kaj pa imenujemo prirodo ali naturo?

Naturo imenujemo mi vse, kar zamoremo z našimi čuti zapaziti.

Tako vidimo ravno zdaj zemljo ogernjeno v prekrasno spomladansko obleko, vidimo na nebu solnce, mesec in zvezde, vidimo v ozračju sive oblake in na zemlji pa brezštevila živali in rastlin. Vidimo vse, kar se našim očem prikaže.

Mi slišimo prijetno petje veselih ptičkov, zvonenje iz gora, pesmice na polju in v vinogradih veselih delavcev; slišimo stokanje ubogih bolnikov in plakanje otrok.

Z nosom pa vohamo. Kaj radi si zbiramo lepe dišeče cvetlice, kako se nam lice žari, kadar iz kuhinje pečenka diši, pa kako bežimo, ako nam nos kaj smrdljivega zapazi.

Okus pa je dragi, pa vendar potrebni čut. Z okusom se zavemo, kaj je sladko, ali kislo, kaj je grenko ali slano. Okusna jedila radostno jemo in pijemo, še zraven sladkega vinca bokal, ki nam srčice segreje ter si zapojemo vesele pesmice.

Čuti so tedaj tako rekoč tolmači med prirodo in duhom, in ni mogoče, da bi se duh zavedel kakega dela prirode, kte-

rega mu čuti ne naznanjajo. Tako n. pr. se ne da slepecu popisati rdečina in beloba kake reči, dasiravno bo s tipanjem lahko podobno spoznal.

Iz tega vidimo, da je v prvi vrsti za spoznavanje in opazovanje prirode treba zdravih in razvitih čutov in tudi tanke pazljivosti. Otrok, bebec kakor divjak se tudi zavedo po svojih čutih naravnih stvari in prikazni, pa jih ne razumó, ker jim manjka prave pazljivosti in tankega preišljevanja.

Pazljivo pregledovati in opazovati naturo se imenuje: opazovanje in njo opazovati za to, da bi jo razumeli, se pravi preiskovanje.

Večkrat je pa potrebno za bolj tanko opazovanje, ponavljanje kake prikazni, to se zgodi, da spolnujemo vse na tanko, kaj je k prikazni treba, takrat naredimo poskus.

N. pr. Ko bi našel na kaki kropivi gosenco, vzel jo s kropivami vred in jej nosil tako dolgo kropive, da bi se vprela v mešicek, doživel bi to veselje, da bi čez nekaj časa iz mešička se izvelkel lep pisan metulj. Priložnost bi imel gotovo marsikaj opazovati in se čuditi nad toliko spremembo. To bi bilo opazovanje.

Ako pa bi iskal, ktere tvarine se v vinu nahajajo, bilo bi to preiskovanje.

Poskus bi pa takrat storil, ko bi lonec napolnil z vodo do polovice, potem lonec dobro zamašil in pristavil ga konečno k ognju. Gorkota bi sčasoma segrela vodo, ta bi se raztegnila, nekaj bi se je spremenilo v sopuh. Vse bi imelo v loncu premalo prostora in na zaduje bi ali lonec se raznesel ali pa bi sopuh veho odvdignil in s vso močjo planil iz lonca, in ti bi skušal moč zapertega sopuha.

Priroda se razodeva v stvareh in prikaznih. Stvari so vse tiste reči, ki jih vidimo okoli nas, kakor: kamenje, rastline, živali i. t. d. Vse te reči pa potrebujejo prostora in v enem in istem trenutku ne more na enem mestu biti kaj drugega. Vse, kaj pa prostor potrebuje je tvar, ali tvarina, in vsaka omejena tvar se zove truplo ali telo. Stvari, kakor: kamenje, rastline in živali so telesa, one napolnjujejo prostor in z njimi se morejo prostori meriti in primerjati.

Opazujmo na tanko drevo. Po zimi je golo, zdi se nam, kakor da bi počivalo. Spomladanska toplata ga naenkrat oživi. Popki se odpro ter razvijejo listke in cvet in pred nami stoji prekrasno zeleno, s cvetjem ovenčano truplo. Cvet mine in mi na drevesu vidimo viseti zelen sad, ki se pologoma omehči, to je dozori. Kako veseli sežemo po sladkem sadu ter si z njim vgasujemo svojo žejo po njem. Pa zopet pride čas, drevje zgubi svoj lep zelen plajšč ter nam oskubljeno kaže svoje gole rame. Glejte, kake prečudne prikazni smo opazovali na drevesu. In enake prikazni se razodevajo na vseh stvareh, ter napolnjujo

čas s tim, kako dolgo da trpé, kako se verste ali kedaj se ponavljajo.

(Dalje in konec prih.)

Zemljepisje v ljudskeji šoli.*)

VII.

Da bi sebe in svojo družino pred lakoto obvaroval, poslal je očak Jakob svoje desetere sinove v Egiptet po žita, to se pravi: potovali so bratje Jožefovi iz Azije v Afriko. — Stavimo tudi mi v duhu ta pot in oglejmo se po tretji zemljini, ktera meri 543.570 □zemljep. milj = 299.930 □Mm. in šteje 192 milijonov ljudi, kteri so kavkaškega in etiopskega (zamorskega) plemena. Hotentoti so zamorskega plemena in živé po južnih straneh visoke Afrike.

Ako ne bi se Afrika po Sueškem medmorji dotikala Azije, bila bi velikanski otok, ker jo okoli in okoli morje obdaja. Proti severu jo namreč obliva Sredozemsko morje, proti zahodu Atlantiški ocean, proti jugu in vzhodu Atlantiški ocean in Indijski ocean do Sueškega prekopa. Deli se v severno in južno polovico. —

Najiménitnejši afrikanski otoki so:

1. Azori, 2. Madejra, 3. Kanari, 4. Otoci zelenega nosa,
5. Štiri guinejski otoci, 6. Ascension, sv. Helena, 7. Madagaskar,
8. Okoli Madagaskarja stoji več otočij in posameznih otokov,
9. Sokotora.

Najiménitnejše gore so:

Mali in Visoki Atlant. Posamezni vrhovi zadnjega 90Mm. dolgega gorovja so 3400m. nad morjem vzbeti (Miltsin 3475m.) in čez celo leto sè snegom pokriti. Gore Lupatske z 4500—6000 metrov visocimi vrhovi i. t. d.

Sahara je največa puščava na zemlji; ona je 10krat tako velika, kakor Avstrija; meri namreč nič več nego 65.000 □Mm.

Med rekami afrikanskimi nam ste najbolj znani Nil in Niger.

Posamezne dežele in deržave v Afriki so:

1. Podkraljestvo egiptovsko. 2. Berberija ali barbarske dežele v severni Afriki. (Tripoljsko, Tuniško, Algerija, Maroko in Fez.) 3. Sahara. 4. Sudan ali Nigracija.
5. Dežele in deržave ob zahodnem obrežji afriškem. (Senegambija, Gorenja Guineja, Dolenja Guineja.) 6. Kaplan-dija. 7. Dežele in deržave ob vzhodnem obrežji afriškem. (Kafirski dežela, Savahilska dežela, Somalska de-

*) Govoril g. Jamšek pri učiteljskem zboru v Šent-Petru dne 6. avg. 1874.

žela.) 8. Južno afriška višava. 9. Abisinija. 10. Afriški otoki.

Evropi, Aziji in Afriki pravimo „stari svet.“

Na vzhodnej polobli je še 4. zemljina Avstralija ali Oceanija, ker leži v oceanu Velikem. Z mnogimi otočji vred meri ta zemlja 161.105 □g. milj = 88.709 □Mm. in šteje 4,365.000 ljudi. Ni tedaj Evropa najmanjša zemljina, ampak Avstralija, ker je za 17.026 □g. m. = 9364 □Mm. manjša od Evrope.

Tudi v Oceaniji molé nek gorski vrhovi še nad ločnico večnega snega. Najimnitnejša reka je Murray (r. Meré) 150Mm. dolga. — Med prebivalci so prvotniki malajskega, naseljenci pa kavkaškega plemena.

Posamezne države in naselbine v Avstraliji so:

1. Nova Holandija. 2. Avstralski otoki. Največi kos Avstralije, t. j. 120.136 □g. m. = 66.142 □Mm. so si Angleži osvojili. — Avstralija je južno vzhodna celina. —

Pogumni mornar Krištof Kolumb je našel l. 1492 na zahodnem poloblu med Atlantiškim in Velikim oceanom velikansko zemljino Ameriko, ktera meri 747.680 □g. milj = 411.690 □Mm., je tedaj samo za 48.325 □g. m. = 26.561 □Mm. manjša od Azije, pa je še slabo obljudena, šteje le 48,500.000 ljudi. Ker se Ameriki Atlantsko morje v sredo vriva, deli celino v dva polotoka primerna dela, v severno in južno Ameriko; sklepa ju ozko Panamsko medmorje. — Cela Amerika, velikanskemu otoku podobna, je na vseh straneh z morjem obdana. Na severni strani je Severno ledeno morje, na vzhodni strani Atlantski ocean, na zahodni strani pa Veliki ocean, kateri se na južnej strani Atlantskega derži.

Najimnitnejše gorovje so Kordiljere. Nekteri vrhovi so silno visoki, kakor sta ognjenika Chimborazo (6548m.) in Akongagua (6840m.). Nevada Sorata (7626m.) i. t. d. v južnej Ameriki, pa Popokatepel (5400m.) in ognjenik Elija (5444m.) v severnej Ameriki.

Amerika se odlikuje z velikanskimi rekami, kakor ste: Maranon ali Amazonski veletok (v j. A.) največa voda na svetu. Izliva se v dveh panogah v morje; severna je 9, južna pa 2Mm. široka. — V severni Ameriki je največa reka Misisipi (Mississippi).

Tudi jezer ima Amerika mnogo in velikih. Razun male množice Mongolcev se deli prebivalstvo v 3 plemena namreč: v ameriško, zamorsko in kavkaško pleme. K ameriškem plemenu se prištevajo tudi Eskimovci ob Severnem ledenem morji.

Pregled dežel in držav v Ameriki.

A) v severni Ameriki.

1. Grenlandija, 2. Angleška severna Amerika,

3. Zedinjene države v severni Ameriki, 4. Mehikanska republika, posebno Avstrijanom v žalostnem spominu. 5. Srednje-ameriške republike.

B) v južni Ameriki.

1. Gujana, 2. Republika venezuelska, 3. Kolumbija ali Nova Granada, 4. Republika ekvadorska, 5. Republika peruvanska, 6. Republika bolivijška, 7. Rep. čilska (Chile), 8. Patagonija, 9. Zavezna republika argentinska, 10. Rep. urugvajska, 11. Rep. paraguajska, 12. Carstvo brazilsko, 13. Ameriški otoki. (Tedaj so v Ameriki po večem ljudovlade.) Vse petere zemljine obdaja 5 pglavitnih morij namreč: Severno ledeno morje, Južno ledeno (mrazno) morje, Atlantski ocean, Veliki (tih) ocean in Indijski ocean, — tako rekoč podaje eno drugemu rokó.

(Prihodnjič o globusu)

Dopisi.

Iz Maribora. 3. m. m. je imelo mariborsko okrajno učit. društvo svoj redni zbor. Na dnevnem redu je bilo: 1) zapisnik zadne seje, 2) razna poročila, 3) odloženi govor gosp. dr. Elšnik-a „o geometričnem oblikoslovju“, 4) govor g. prof. dr. Hromada (o vrednosti izobraževanja v prirodopisu in njegova obravnava v ljudski šoli), 5. posamezni nasveti. Po odobrenji zapisnika predsednik prebere: 1) „dopis učit. društva Arneveškega, katero naznanja, da 3. junija napravi izlet k sv. Duhu nad Mariborom, in naše društvo k udeležbi vabi. Predsednik navzočim naznanja, da se je g. V. Baumgartner kot delegat k imenovani zabavi odposlal, 2) dopis „štajersk. učiteljske zveze o letošnjem zborovanju v Mariboru. Na predlog g. dr. Elšnik-a si društvo izvoli komité, kteremu se imajo za obravnavo pri imenovanem zboru namenjena pitanja pošiljati, da jih komité pregleda in važnejše ravnateljstu „štajerske učit. zveze“ do zaželjenega časa izroči. V ta komité so izvoljeni gg.: dr. Elšnik, K. Udl, A. Hren. S tem je bil opravljeni del dnevnega reda končan, in prišla sta na versto zgorej omenjena govora. Ker je časa pomanjkavalo, je g. dr. Elšnik svoj govor zopet za prihodnjo sejo odložil, in začel je govoriti g. prof. Hromada „o prirodopisu“. Pokazal je praktično, kako ima učitelj pri poučevanju tega predmeta ravnati, da ne vadi učencev samo brezmišelnostno govoriti, ampak da vzbuja in krepeča tudi njih spomin. Učitelj namreč naj prirodino, ki jo misli obravnavati, učencem v roke poda in jih s pomočjo umnih vprašanj napeljuje, da zamorejo zaamenitnosti, ki jih na nji opazujejo, kakor njih lastnosti in djanja, sami imenovati. Ako učitelj takó podučuje, sme zagotovlj. n biti, da bodo njegovi učenci to, kar se učé, tudi za svoje življenje v spominu ohranili. Ta izversten govor je bil od poslušalcev z očitnim zadovoljstvom sprejet, in predsednik se gosp. govorniku v imenu društva serčno zahvaljuje. Konec seje opoldne.

J. Muršec.

Iz Savinske doline. Savinsko učiteljsko društvo imelo je dne 3. junija svoje drugo letošnje zborovanje v št. Petru pri Savini. Zbralo se je deset učiteljev. (Nekateri, kojim nij mar niti za naše društvo niti za nadaljevalno izobraženje, so doma ostali!) Po nagovoru g. predsednika in prečitanju zadnjega zapisnika prešlo se je na dnevni red. G. R. Škoflek vpraša, bi li imel kateri g. kolegov kaj omeniti na zadnje prednašanje o zgodovini v ljudske šoli? G. Cizelj, kateri je toti spis pregledal, pravi, da je tako sestavljen, da popolnoma zadostuje, in da bi bilo želeti, da bi se kmalu dokončal, da bi se mogli učitelji o prednašanju tega predmeta nanj opirati. G. Škoflek potem nadaljuje o svojem spisu, opisuje boj Magjarov s Slovenci in govori o Babenbergovcih.

I. Botanika v ljudski šoli; prednaša g. Ognj. Cizelj. Glavna reč o totem predmetu je, da učenec pozna rastlino, njeni hasek ali škodo, vse drugo naj se opusti; otroku nij treba poznati 24 Lyne-ovih razredov. 1. 2. 3. šolsko leto naj bi se pri podučevanju oziralo pri rastlinah na korenine, deblo, veje, cvet in sad; 4. 5. 6. š. l. se vzemó hostna drevesa — trava, in druge rastline ozirajoč se na njihov hasek in škodo; 6. 7. 8. š. l. se vzeme čista botanika pri domačiji se nahajajočih rastlin. Pokazuje naj se rastlina takrat, ko cvetó. Najboljši učni pomoček v ponovilo pa je Herbarium. Govornik pokaže nekoliko eksemplarov rastlin, ki jih je sam izprešal. Dalje tudi obljubi vsem šolam, katere pri društvu zastopajo učitelji, preskerbeti izprešane rastline planinske flore. Slednjič priporoči 7 nabirk o strupenih rastlin. (Na prošnjo učiteljev obljubi svoj govor „Slov. Učit.“ izročiti). (Prosimo. Ured.)

II. Berilo v narodni šoli; pretresuje g. Anton Leban. Ker je tudi on obljubil, svoj govor v „Slov. Učit.“ ponatisniti, naj mi prijatelj ne zameri, da kritiko o njegovem govoru tukaj opustim.

III. „O ekonomiji“ je govoril g. S. Meglič. Njegov govor bil je namenjen poslušalcem kmetskega stanu, kar nadejali smo se tudi teh. A ker so pa nekateri še le popoldne prišli, obernil je govornik svoj govor tako, da potem navodu učitelj svojim učencem vzbuja ljubezen do kmetijstva, posebno do živinoreje. Govori dalje o travniških in o drenaži.

S tem bil je dnevni red dokončan.

Slednjič društvo izreka željo, naj bi se imenovanje učiteljev okr. šol. svetom pustilo in se pridruži prošnji slov. učit. društva za spodnji Štajer. Konec zborovanja ob 1. uri popoldne.

Po nekoliko oddaljenji nas je skupni obed pri g. učitelju Vodlaku zopet združil. Verstile so se razne napitnice, govori in pesni, tako da nam je kmalu čas potekel. Veselo je bilo videti, kakošna kolegijalnost je vladala med zbranimi učitelji, in vsaki je obljubil, da se prihodnjega zborovanja udeleži. Da se zopet zdravi vidimo v romantični gornji savinski dolini! —

Iz Šmarija. 13. maja t. l. je imelo naše društvo zbor pri sv. Petru. Na dnevnem redu je bilo: 1) tlakomer in njegova pr-raba, 2) o elektriki in 3) botanika.

Predsednik Fr. Jurković pozdravi navzoče ude s kratkim nagovorom omenjajoč pomen izletov drugih društev. Potem se preide na dnevni

red. Po odobrenji zapisnika zadnjega zbora naznani predsednik, da odpade prva točka dnevnega reda, ker je referent gosp. Končan nagloma zbolel. Zadnja dva govora sta bila precej obširna, prvega je prednašal gosp. Čokelj, nadučitelj v Kostrivnici in drugega predsednik našega društva.

Gospod Čokelj je prinesel telegraf saboj, čegar oblika je prosta in lahko razumljiva, in tedaj za šolo prav primerna, posebno pa zaradi tega, ker ne stane veliko. Govornik o botaniki pa pokaže in razloži nad 60 rastlin, ktere je uže letos klasificiral in popisal.

Po dokončanem dnevnem redu se prebere pismo učitelja Weiss-a, s katerim svoje delce „Gehör und Stimmübungen“ društvu priporoča. Na predlog g. Cvirna bo prihodnji društveni zbor 1. julija pri žusemskih steklaricah. Akoravno je Žusem skoraj za vse ude našega društva precej oddaljen, pričakujemo vendar, da se bodo v istem številu zbrali, kakor dozdaj vsakokrat.

Po zboru se je za pravega uda v društvo vpisal verli učitelj g. Škrabelj iz Slatine. In tako se naše društvo v vsakem obziru še zmeraj krepi. —

iz Vojnika 13. junija. — Celjsko učiteljsko društvo je imelo 3. junija svoje zborovanje, ktereга se je obilo udov udeležilo. To društvo šteje okoli 50 udov, ter krepko napreduje. Kajti ono, ako posebnih uzrokov ni, vsaki prvi četrtek v mesecu zboruje; tudi se zborovanje vedno ne naznanja; tudi učitelji, kteri na novo v okraj pridejo, se posamezno k pristopu ne vabijo, kajti vsaki, kteremu je mar za učiteljsko slogo rad k društvu pristopi. Imamo pa vendar par bližnjih kolegov, kterim za društvo ni enega, v G. . . . Načelnik društva g. Bobisut začne zbor ob 11. uri; prebere in odobri se zapisnik majeve seje, iz ktereга se je slišalo, da se je društvo po referentu g. Kocuvan-u o izdanih pesniških vajah za ljudske šole od marljivega g. Jož. Weiss-a, učitelja v Celji, prav pohvalno in priporočljivo izreklo; da je g. Tisch, učitelj na meščanski šoli nadaljeval o telovadbi in g. Bobisut nadaljevanje iz fizike prednašal in da se je onemoglemu učitelju g. Čížek-u v kozjanskem okraju na njegovo prošnjo iz društvene blagajnice 5 gld. podpore podelilo.

Potem stavi zapisnikar g. Weiss predlog, naj si društvo dva poročevalca odbere, ktera naj bi o društvenem delovanju nepristransko pisala, eden za nemške in eden za slovenske časnike, ter nasvetuje g. Miklave-a in podpisaneга, kar zbor soglasno priterdi. G. Tisch prednaša nadaljevanje o telovaji o raznih stalih in g. Bobisut tudi nadaljuje iz fizike o sprijemljivosti in zveznosti. Obema prednašalcema se poslušalci zahvalo. Pri obedu se je pa mnogo o kompetiranju za celjsko okolico govorilo; kompetentje naštevati in nguaujevali, kteri utegnejo dobiti. A zna dobiti ker je najstarejši; B, ker je inšpektor; C, ker je mestni učitelj; D, ker je pri visoki merodajni rodovini učil; E, ker zna godbo učiti; F, ker ima omikano soprugo; in G, ker je bolj klerikalen. Veselite se, dosta bo na izbero!

Ivan Žolnir.

Šolske novice in drobtine.

(„Učiteljsko društvo za slovenski Štajer.“) Zapisnik o seji, katero je imel odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“, 17. maja pri „Belem volu“ v Celji. Lapajne kot predsednik in ti-le gg. Nayzoji odborniki: Boštjančič, Flis, Jarc, Jurkovič, Poljanec, Kovačič, Šijanec, Škoflek in nekaj udov. Predsednik poroča o odborovem delovanju od poslednjega občnega zbora sem. Iz njegovega in denarničarjevega poročila je bilo razvideti, da je društvo ne le aktivno, da bi marveč finančijelno prav dobro stalo, ako bi lapski in letošnji naročniki vso dosedanjo naročnino bili vplačali. A odbor je moral iz teh poročil tudi videti, da razvoj društva nij bil brez precejšnjih zaprek: omenjajmo tiskovne pravde društvenega glasila „Slov. učitelja“. Z g. okr. glavarjem Premersteinom in splošna agitacija nasprotnikov narodnega šolstva proti društvu slovensko-štajerskih učiteljev. P. n. gg. naročniki so naročnino pošiljali nekaj predsedniku v Ljutomer, nekaj denarničarju v Središče, nekaj celo tiskarni v Maribor, kar sklepanje računov jako otežuje. Naprošeni so tedaj gospodje naročniki še enkrat, da naj v prihodnje naročnino pošiljajo neposrednje g. Kovačič-u v Središče (Polstrau).

Predsednik stavi predlog za odobrenje nekaterih večjih zneskov, kar se zgodi. On odboru stavi vprašanje, kakó naj društvo v prihodnje deluje, da bude na prospel narodnega šolstva.

Jarc: Dobro bi bilo, da se društvene knjige o računih prepusté posameznim udom v pregled. Odbor nij proti temu, a ker se konec društvenega leta volé pregledovalci računov, dovoli se to samo do konca seje odbornikom, ki hočejo te računске knjige pregledati.

Lapajne: Na posebno prošnjo pošiljal se je naš organ g. Piano-u, akademičnemu društvu slovenskih dijakov v Beču in zagrebškim dijakom brezplačno. Odobri odbor, da se jim tudi v prihodnje pošilja brezplačno.

Poljanec: Naj se list daje brezplačno tudi učiteljskim kandidatom v Mariboru. Odbor prvo dovoli, drugega pa ne. (Marib. kandidatje so sami na naš list naročeni. Ur.)

Jarc: Naj se povabijo gospodje profesorji srednjih šol k sodelovanju našega lista, da bude gledé soderžaja imenitnejši in mičnejši.

Škoflek: In jaz toplo podpiram predlog gospoda Jarca.

Poljanec: Profesorji srednjih šol odtegnili so se narodnim učiteljem ter gledajo na-nje, kakor na stvari niže snovi, in znanstvenih spisov, kakoršnih moramo pričakovati iz peresa profesorjevega pri pičlo odmerjenem prostoru našega lista še vporabiti ne moremo. Sicer si jih iz znanstvenih knjig vsak za se lahko nabira.

Jarc: Profesorji se narodnim učiteljem prav za prav niso odtegnili, ampak do sedaj ž njimi niso bili še v nikakoršni oži zvezi.

Škoflek: Naj se spisi gospodov profesorjev ne jemljó tako strogo: Kar je za naš list, to naj se porabi, drugo pa upusti.

Boštjančič: Jaz z gospod Poljancem nijsem enega menenja, da se profesorji srednjih šol z narodnim učiteljstvom nečejo družiti, iz izkušnje sem marveč preverjen ter pripravljen sem — ako treba — z imeni postreči, da se narodnih učiteljev niso ogibali. (Več bi pa nam vendar lahko pomogli, kakor sedaj store. Ur.)

Lapajne: V društvu mogoče, a ne na literarnem polji. Odbor se naposed v tem vprašanji zediní, da ostane posamezniku prosto, ako hoče profesorje k sodelovanju vabiti, a na ime društvenega odbora ne. (Vsaj smo slovenske profesorje že mnogokrat pomoči prosili, pa zastonj. Ur.)

Predsednik mora k županu, ob 1/2 12. in seja se začne še le po obedu 1/2 2 uri popoldne. Predsednik: Gospodje, kateri niso odborniki, so naprošeni, da naj počakajo v gostilnici, dokler ima odbor sejo, ker je gospod župan Neckermann vašo navzočnost prepovedal. Neodborniki vstanajo v gostilnici.

Jarc: Z obzirom na namen pisank, ki pridejo šolske mladeži v roke, naj bi se jim dal tudi primeren slovenski napis in zato naj skerbi naš odbor. N. pr. za dosedanje „Schönschreibbuch:“ „Knjižica za lepotali krasopisje;“ za „Aufsatztheke:“ „Nanos šolskih in domačih nalog;“ za „Fleisstheke:“ „Bučelica.“ Ako je pa na knjižici katera si bodi podoba naj se tiska pod njo, če uže nevidno slovensko, saj tudi slovensko ime.

Lapajne: Seboj imam obrazce pisanke, katere je izdal Winiker v Brnu. Odbor pregleda razstavljene knjižice in je odobri in je vsem slovenskim učiteljem toplo priporoča.

Lapajne: Gledé enačih pisank sem govoril z gospod Pajkom*) v Mariboru, ki mi je obljubil, da hoče tudi on pisanke založiti ter dodati jim na ovitek zemljevid vojvodine štajerske. Odbor vzame z veseljem to na znanje in na gospod Poljančev predlog se gledé zemljevidov odloči, da naj bi bili slepi brez vseh imen, ker bi se na tak način lahko v porabili v izdelovanje zemljepisnih nalog.

Škoflek: Naj bi taki zemljevidi neobsegali samo štajerske kronovine, ampak v se slovenske dežele. Odbor tega predloga zató ne more sprejeti, ker bi take zemljevide vlada težko dovolila. (Tudi bi mnogo stale.)

Jarc: „Slovenski Učitelj“ naj dobode obliko lanske „Zore.“

Lapajne: Jaz pa predlagam, da naj se odbor v tej zadevi za danas ne razgovarja: Ako bodo pa naročniki svoje dolžnosti zadostili, tedaj ima odbor časa še vedno dovolj o tem sklepati. Odbor sprejme g. Lapajne-tov predlog.

Lapajne: Tu podajem odboru na ogled v slovenskem prevodu: 1. Fiziko, katero je spisal dr. Evgen Netoliczka, in ki je od visokega dež. š. svetu v originalu priporočena. 2. Prirodopis, spisal isti pisatelj in v originalu tudi poprjen.*) 3. Povesti iz zgodovine štajerske, ravno tako. 4. B. Kocen-ovo zemljepisje.***) Vse te knjige odbor slovenskim učiteljem in učencem jako priporoča.

O Stegnarjevih podkladkih za lego pri lepopisji, katere je g. Lapajne priporočal, odbor ničesa nij vkrenil, ampak prepustil jih je razsodbi posameznih učiteljev. (O teh podkladkih bodemo že še govorili. Ur.)

Škoflek: Predlagam, da naj odbor skrbi, da se formolari za pobotnice za učiteljske plače tiskajo s slovenskim tekstom, kakoršni formolari se v nemškem jeziku že dobivajo.

Boštjančič: Tega menda nij treba, jaz vsaj imam pobotnico uže nekaj dni pred prvim še precej lično pisano. Odbor ne prevzame skrbi za tiskanje slovenskih pobotnic.

Lapajne: Naj odbor izda koledar za leto 1876 z imenikom spodnje štajerskih učiteljev. Odbor sprejme ta predlog. (Ako bo mogoče to izpeljati, o tem hočemo v kratkem poročati. Ur.)

Boštjančič: Ovira v šolskem napredovanju je vseskozi neredno šolsko obiskovanje. Predlagam: Odbor društva slovensko-štajerskih učiteljev se obrača do slavenega c. k. deželnega šolskega svetovalstva z motivirano prošnjo, da naj za ukaže okrajnim in krajnim šolskem svetom, da se gledé šolskega obiskovanja strogo drže postave.

Lapajne: Jaz sem proti temu predlogu, in mislim, da naj bi se proti takim staršem ne po stopalo tako hitro s kaznimi. Ker so vsi drugi odborniki za Boštjančičev predlog, sprejme se.

Škoflek: Druga ovira v šolskem napredku so preslabe čitanke. Odbor našega društva naj se obrne do sl. c. k. d. š. sv. s prošnjo, da naj vlada izda boljše čitanke za slovenske šole.

*) G. Pajk je tudi pripravljen slovenske šolske tiskovine in druge šolske reči založevati, o čemer že bomo še poročali. Ur.

**) Ta „prirodopis“ s podobami pride v kratkem na svitlo. Ur.

***) Je še v delu. Ur.

Lapajne: V tej zadevi je odbor že poslal prošnjo na deželni š. sv. a nima še nobenega odloka, tedaj bode treba vnovič prositi, ako ne dobimo povoljnega odgovora. To se sprejme.

Šijanec: Imam 305 všolanih otrok, postavnega prostora za 50, obiskujočih 209 otrok. Šolsko poslopje se zida uže od leta 1847 sem, pa še nij enega kamena nij. Ovira je samo ena upljivna oseba v sl. šolskem svetu. Naj bi sl. d. š. sv. na tanko to preiskoval in svoj upljiv porabil.

Jarc: Imamo samo učne črteže za nemške šole. Naj se odbor obrne do c. k. d. š. sv. da izda učne črteže za slovenske in slovensko-nemške šole. Se sprejme. Odbor nadalje sklene: Prihodnji občni zbor se skliče, kakor je uže poslednji občni zbor sklenil v Celje in sicer 5. prihodnjega oktobra. Ako bi vlada tega ne dovolila, nalaga se odboru in predsedniku, da takoj skliče izvanredni občni zbor v Ljutomer, kjer je zdaj društva sedež, pri katerem se imajo pravila tako preurediti, da sme društvo kjer si bodi na spodnjem Štajer-kem zborovati.***) Dneni red prihodnjega občnega zbora bode: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo tajnikovo in blagajnikovo. 3. Volitev 3 pregledovalcev računov. 4. Volitev novega odbora. Odbor nasvetu je dalje: a) Učni črteži za slovenske in slov.-nemške šole. b) Čiranke. c) Kmetijstvo v narodni šoli. d) Telovadba.

Poljanec: Jaz nasvetujem, da naj tudi druga društva in posamezni udje našega društva nasvetujejo primerne točke za dnevni red, katere naj odboru izroče, da predskupščina občnega zbora odloči, ali se imajo deti na dnevni red ali ne. Sprejeto.

Lapajne: Naj bi prevzela odbornika g. Škoflek, in g. Miklošič, skerbi, za petje pri zboru.

Naprosijo pa naj se še drugi gospodje, zlasti učitelji v Celji in okolice (med njimi posebno g. Weiss), da bi pri zboru in posebno pri petji sodelovati izvolili. Sprejme se.

Skerb za godbo se naroča društvemu predsedniku.

Ivan Lapajne, predsednik. Ivan Nep. Boštjančič, porovodja.

(Iz štajerskega deželnega šolskega sveta) Seja 17. in 24. junija. Sklenil se je ukaz v napravi šolskih poslopj in o skerbi za zdravje po narodnih in meščanskih šolah. Določila so se pravila substistucij pri nadomestovanji učiteljev in rešilo se je več prošanj za uverstenje ljudskih šol v više plačilne razrede.

(Ormužka okrajna učiteljska konferenca) je volila v okrajni šolski svet g. Fr. Šijanca, narodnega učitelja pri Svetinjih in predsednika orm. učit. društva. Verlo dobro!

Razpisi učiteljskih služeb po Slovenskem.

Na Štajerskem: Učiteljska služba v Konjicah (5raz. š.) s 600 gl. do 30. jul. na kr. š. svet. — Služba učiteljice v Sevnici (4razr. š.) s 600 gl. do 30. jul. na kr. š. svet. Podučiteljska služba v Frankolovem (okraj celjski) s 440 (oziroma 300 gl.) do 15. jun. na kr. š. svet. Podučiteljska služba pri sv. Magdalen v Mariboru (4razr. š.) s 560 (oz. 420 gl.) na mestni š. svet do 10. jul. Podučiteljska služba v Gorenjem gradu (2raz. š.) s 440 (oz. 330) gl. na kr. š. svet do 31. j. Učiteljska služba v Ptuj (5razr. š.) 700 gl. do 30. jul. na kr. š. svet. Podučiteljska služba v Vuzenici (2razr. š.) s 440 gl. do 18. jul. na kr. š. sv.

*) Upamo, da ne bomo imeli novih neprilik v tej zadevi. Ur.

razstava na
Svetovna
Dunaji.

XXVI.
skupina.
Priznalna
diploma.
1873.

Založena dela.

Založba Karol Winiker-ja,

bukvarja v Bernu,
Ferdinandove ulice
št. 3.

razstava na
Svetovna
Dunaji.

XII.
skupina.
Priznalna
diploma.
1873.

in pisanske

V založbi podpisane knjigotržnice so prišle vsled izražene želje mnogih gospodov šolskih predstojnikov in učiteljev že v nemškem in českem jeziku popred izdane načertane pisanke zdaj tudi s slovenskimi napisi na svitlo, in sicer:

- Št. 1. Pisanka za nemško lepopisje (9 verst, široko dvojnato načertanih.)
- Št. 2. Pisanka za slovensko lepopisje (8 verst, široko dvojnato načertanih.)
- Št. 3. Pisanka za slovensko pravopisje (12 verst, ozko dvojnato načertanih; visoka oblika v četverki.)
- Št. 4. Pisanka za nemško pravopisje (14 verst, ozko dvojnato načertanih; visoka četverka.)
- Št. 5. Pisanka za pravopisje in spisje (14 verst, s prostimi čertami; visoka četverka.)
- Št. 6. Računska pisanka (kvadrati, visoka četverka.)

Navedene pisanke, ki so narejene iz dobro limanega papirja, so vpeljane v nemškem in českem jeziku v mnogih šolah in zadostujejo v vsakem obziru ukazom slavnih gospodsk, in podpisana knjigotržnica je pripravljena, željam p. n. gospodov kupovalcev v vsakem obziru vstrezati.

Cena pisank je za eno rizmo = 240 kosov 2 gld. 80 kr. av. v. netto v gotovem denarji, in posamezne številke se tudi na dalje na ogled pošiljajo.

Tudi je v podpisani zalogi na svitlo prišlo:

Prvi nauk v lepo- in hitropisji. Nemško sestavil in pisal Jožef Pokorny, poslovenil Anton Léсар. Sešitek 1.—12. à 2 kr. pr. Riess 4 fl. 80 kr. netto 3 fl. 15 kr. Karteln zu Prüfungsschriften mit blauen Linien und Randverzierung in 4° a. Briefpapier à 1 kr., 100 St. 75 kr. n. Léсар Ant., Liturgika ali sveti obredi pri vnanji službi božji. Za gimnazialno, realno, in sploh odraslo mladost. 1863. 1 fl.

Naročila naj se franko pošiljajo na

Karol Winiker-jevo

založnico in prodajalnico knjig v Bernu (Brünn)
Ferdinandove ulice št. 3.